

РОЗДІЛ 4 ПРАВО

УДК 37.014.6:351.74 (477)

DOI <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.5.21>

Зінченко Данііл Анатолійович,

ад'юнкт відділу аспірантури (ад'юнктури) і докторантури
Харківського національного університету внутрішніх справ
старший лейтенант поліції
ORCID ID: 0000-0002-8089-0511

ПІДБІР ТА ПІДГОТОВКА ОФІЦЕРІВ ДЛЯ СЛУЖБИ ОСВІТНЬОЇ БЕЗПЕКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ: ВИМОГИ ТА ВИКЛИКИ

RECRUITMENT AND TRAINING OF OFFICERS FOR THE EDUCATIONAL SECURITY SERVICE OF THE NATIONAL POLICE: REQUIREMENTS AND CHALLENGES

У статті досліджено актуальну проблему підбору та підготовки офіцерів для служби освітньої безпеки Національної поліції України. В умовах зростаючих загроз для освітнього середовища, зокрема фізичних, інформаційних та кіберризиків, постає нагальна потреба у розробці ефективних підходів до формування кадрового складу, здатного забезпечувати безпечне функціонування навчальних закладів. Обґрунтовано ключові вимоги до професійних компетенцій кандидатів, які включають не лише правові та педагогічні знання, а й здатність до оперативного реагування на кризові ситуації, вміння працювати з дітьми та молоддю, а також високий рівень емоційної стійкості та етичності. Увага акцентується на необхідності постійного вдосконалення методик підготовки офіцерів, інтеграції сучасних освітніх технологій та забезпечення практичного навчання на основі симуляційних методів і реальних кейсів. У роботі розглянуто ключові виклики, що виникають у процесі підготовки кадрів, зокрема недостатнє ресурсне забезпечення, відсутність уніфікованих стандартів навчання, а також брак міжвідомчої координації між органами освіти, поліції та громадськими організаціями. Проаналізовано необхідність створення спеціалізованих навчальних програм, які враховують сучасні тенденції розвитку освітньої безпеки, та запропоновано механізми впровадження таких програм на національному рівні. Особливу увагу приділено значенню формування системного підходу до безпеки, що включає фізичний, інформаційний та психологічний аспекти.

У результаті дослідження визначено, що для забезпечення ефективної діяльності офіцерів у сфері освітньої безпеки необхідно здійснити модернізацію підходів до їхнього професійного розвитку, впровадити комплексну підготовку, яка б поєднувала академічні знання з практичними навичками, а також посилити увагу до розвитку «м'яких» навичок, таких як комунікація, адаптивність та вміння вирішувати конфлікти. Запропоновані в роботі рекомендації можуть стати основою для вдосконалення системи підготовки кадрів Національної поліції України з урахуванням викликів сучасності.

Ключові слова: офіцери освітньої безпеки, Національна поліція України, професійна підготовка, сучасні виклики, критерії відбору, кіберзагрози, педагогічна компетентність, системний підхід, інноваційні технології навчання, міжвідомча співпраця, безпека навчальних закладів, професійна етика, адаптивність, комунікаційні навички, психологічна стійкість.

The article addresses the pressing issue of selecting and training officers for the educational security service of the National Police of Ukraine. In the context of growing threats to the educational environment, including physical, informational, and cyber risks, there is an urgent need to develop effective approaches to forming a workforce capable of ensuring the safe functioning of educational institutions. Key requirements for the professional competencies of candidates are substantiated, which include not only legal and pedagogical knowledge but also the ability to respond promptly to crisis situations, work effectively with children and youth, and demonstrate a high level of emotional resilience and ethics. Emphasis is placed on the necessity of continually improving officer training methods, integrating modern educational technologies, and providing practical training based on simulation methods and real-world case studies. The study explores the major challenges faced during the training of personnel, including insufficient resource provision, the lack of unified training standards, and the absence of interagency coordination between educational institutions, police, and civil society organizations. The necessity of creating specialized training programs

that reflect current trends in educational security development is analyzed, along with proposed mechanisms for implementing such programs at the national level. Special attention is given to the importance of establishing a systemic approach to security that encompasses physical, informational, and psychological dimensions.

As a result of the research, it was determined that to ensure the effective performance of officers in the field of educational security, it is necessary to modernize approaches to their professional development, introduce comprehensive training combining academic knowledge with practical skills, and focus on the enhancement of soft skills such as communication, adaptability, and conflict resolution. The recommendations provided in the study could serve as a foundation for improving the training system for National Police personnel in Ukraine, considering contemporary challenges.

Key words: *officers of educational security, National Police of Ukraine, professional training, modern challenges, selection criteria, cyber threats, pedagogical competence, systemic approach, innovative training technologies, interagency cooperation, safety of educational institutions, professional ethics, adaptability, communication skills, psychological resilience.*

Постановка проблеми. Проблема підбору та підготовки офіцерів для служби освітньої безпеки Національної поліції України є надзвичайно актуальною в умовах сучасних викликів, пов'язаних із забезпеченням безпеки навчального середовища. Освітні заклади стикаються з різноманітними загрозами, серед яких фізична небезпека, поширення деструктивних впливів, кіберзагрози та інформаційні атаки. Це вимагає від офіцерів освітньої безпеки не лише спеціалізованих знань, але й високого рівня професійної підготовки, яка включає психологічну готовність до роботи в умовах стресу, вміння оперативно реагувати на кризові ситуації та ефективно взаємодіяти з усіма учасниками освітнього процесу. Водночас існує ряд викликів, які суттєво ускладнюють підготовку таких фахівців. Серед них можна виокремити недостатнє ресурсне забезпечення, відсутність єдиних стандартів професійної підготовки, слабку інтеграцію освітніх програм, спрямованих на розвиток специфічних компетенцій у сфері безпеки. Одним аспектом є обмеженість практичного досвіду майбутніх офіцерів, що ускладнює їхню здатність адаптуватися до реальних умов роботи. Складність полягає також у тому, що існуючі навчальні програми часто не враховують сучасні загрози, які швидко еволюціонують. Невід'ємною складовою вирішення цієї проблеми є впровадження сучасних інноваційних методів навчання, зокрема використання симуляцій, інтерактивних платформ і спеціалізованих тренінгів. Особливу увагу слід приділяти формуванню міжвідомчої взаємодії та посиленню співпраці між Національною поліцією, освітніми установами та громадськими організаціями. Без належної координації та підтримки з боку держави важко забезпечити комплексний підхід до формування кадрового потенціалу, здатного відповідати сучасним стандартам безпеки та реагувати на нові загрози. Таким чином, дана проблема вимагає системного аналізу та розробки ефективних практичних рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика підбору та підготовки офіцерів

для служби освітньої безпеки Національної поліції України є предметом досліджень багатьох українських науковців. Зокрема, Олександр Бандурка у своїх працях аналізує організаційно-правові аспекти діяльності правоохоронних органів у сфері забезпечення безпеки освітнього середовища, акцентуючи увагу на необхідності вдосконалення професійної підготовки поліцейських для ефективного виконання завдань у навчальних закладах. Олександр Музичук досліджує питання професійної підготовки офіцерів поліції, зокрема розвиток їхніх комунікативних навичок та психологічної готовності до роботи в освітніх установах. Також варто відзначити внесок таких науковців, як Ірина Когут, яка вивчає питання безпеки в освітньому середовищі та роль правоохоронних органів у цьому процесі, та Сергій Кузьменко, який аналізує міжнародний досвід підготовки поліцейських кадрів для роботи в навчальних закладах і можливості його адаптації в Україні. Ці дослідження підкреслюють важливість комплексного підходу до підбору та підготовки офіцерів освітньої безпеки, враховуючи сучасні виклики та специфіку освітнього середовища.

Метою статті. Є всебічне дослідження проблематики підбору та підготовки офіцерів для служби освітньої безпеки Національної поліції України з акцентом на визначення вимог до професійних компетенцій, аналіз викликів сучасного освітнього середовища та розробку рекомендацій щодо вдосконалення існуючих підходів. У статті пропонується проаналізувати ключові аспекти професійного розвитку офіцерів, які забезпечують безпеку навчальних закладів, враховуючи сучасні загрози, зокрема фізичні, інформаційні та кіберризик. Особливу увагу приділено формуванню необхідних навичок і знань, таких як комунікація, управління конфліктами, правові та педагогічні компетенції, що є критично важливими для ефективної взаємодії з дітьми, молоддю, педагогічним складом і батьками. Також мета полягає у виявленні прогалин у системі підготовки кадрів для освітньої безпеки, зокрема у контексті ресурсного

забезпечення, розробки уніфікованих стандартів навчання та організації міжвідомчої координації. Планується оцінити сучасний стан навчальних програм, які використовуються для підготовки таких фахівців, і запропонувати їх вдосконалення шляхом інтеграції сучасних технологій, симуляційних методик та практико-орієнтованого підходу. Важливим завданням є обґрунтування необхідності впровадження комплексної підготовки, яка дозволить офіцерам ефективно реагувати на кризові ситуації в освітніх установах та забезпечувати їхню стабільність і безпеку. Окрім цього, мета статті включає аналіз сучасних викликів, які виникають перед службою освітньої безпеки, таких як поширення деструктивних інформаційних впливів, зростання кіберзагроз і проблеми психологічного характеру серед учасників освітнього процесу. У межах досягнення поставленої мети передбачається визначити шляхи інтеграції міжнародного досвіду у систему підготовки офіцерів в Україні, адаптуючи успішні практики для вирішення специфічних проблем національного контексту. Таким чином, стаття спрямована на формування науково-практичної бази для покращення системи підбору та підготовки офіцерів освітньої безпеки, що сприятиме підвищенню ефективності їхньої діяльності у забезпеченні безпечного та комфортного середовища для навчання і виховання.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення безпеки в освітньому середовищі є одним із ключових завдань для України в умовах сучасних викликів, пов'язаних із військовими діями, гібридними загрозами, деструктивним інформаційним впливом та зростанням кіберризиків. Навчальні заклади стають не лише простором для отримання знань, але й місцем, яке потребує комплексного захисту від загроз фізичного, психологічного та інформаційного характеру. Відповідальність за реалізацію цих завдань покладається на офіцерів освітньої безпеки, які повинні поєднувати професійні знання та практичні навички з високим рівнем етичності, стресостійкості та комунікаційних здібностей. У контексті розбудови системи освітньої безпеки важливим є питання підбору та підготовки фахівців, здатних оперативно реагувати на виклики, забезпечувати координацію між освітніми установами та правоохоронними органами, а також формувати довірчі стосунки з учасниками навчального процесу. Ефективність їхньої роботи значною мірою залежить від якості підготовки, яка має враховувати сучасні тенденції, зокрема інтеграцію інноваційних технологій, методик симуляційного навчання

та міжнародного досвіду. Незважаючи на актуальність теми, сфера підготовки кадрів для забезпечення безпеки в освітньому середовищі стикається з низкою викликів, зокрема недостатнім ресурсним забезпеченням, відсутністю уніфікованих стандартів професійної підготовки та браком міжвідомчої співпраці. У цій статті аналізуються ключові аспекти проблеми, визначаються вимоги до компетенцій офіцерів освітньої безпеки та пропонуються рекомендації щодо вдосконалення системи їх підготовки. Автори звертають увагу на необхідність системного підходу до розв'язання поставлених завдань, який поєднував би правовий, організаційний, психологічний та інформаційний компоненти.

Освітня безпека є невід'ємною складовою стабільного функціонування навчальних закладів, охоплюючи комплекс заходів, спрямованих на забезпечення фізичної, інформаційної, психологічної та кібербезпеки всіх учасників освітнього процесу. У цьому контексті офіцери, відповідальні за освітню безпеку, відіграють ключову роль, адже саме на них покладається завдання запобігання загрозам, їх вчасного виявлення та мінімізації можливих наслідків. Вони здійснюють моніторинг ризиків, проводять навчання для педагогів і студентів, а також забезпечують ефективну взаємодію між освітніми установами та правоохоронними органами. Важливість їхньої діяльності полягає у здатності створювати безпечне середовище, яке сприяє не лише фізичній захищеності, але й психологічному комфорту учнів і працівників закладів освіти. Враховуючи сучасні виклики, офіцери освітньої безпеки мають виконувати роль медіаторів у конфліктних ситуаціях, забезпечувати підтримку дітей, які можуть опинитися в уразливих ситуаціях, і реагувати на будь-які інциденти, які становлять загрозу для навчального процесу. Для ефективного виконання своїх завдань офіцери повинні володіти різноплановими знаннями [1]. Це стосується не лише правової бази та педагогічних аспектів, а й специфіки вікової психології, що дозволяє будувати довірливі відносини з дітьми та молоддю. Їхня робота також включає аналіз нових ризиків, таких як поширення кібербулінгу, маніпулятивного контенту в інтернеті чи інших інформаційних загроз, що набувають дедалі більшої актуальності в умовах сучасного цифрового світу.

Ми дотримуємося позиції, що крім безпосередньої участі у забезпеченні безпеки, офіцери мають сприяти формуванню культури безпеки серед учасників освітнього процесу, навчаючи їх основам правової грамотності, поведінки в надзвичайних ситуаціях та інформаційної гігієни.

Це передбачає проведення тренінгів, практичних занять, лекцій та інших заходів, які підвищують обізнаність та здатність діяти відповідно до обставин. Таким чином, роль офіцерів виходить за межі стандартних функцій безпеки та охоплює освітній, виховний і координаційний аспекти, що робить їх діяльність надзвичайно важливою для забезпечення стабільності та гармонійного розвитку освітнього середовища.

Кандидати на посади офіцерів освітньої безпеки повинні відповідати комплексним вимогам, які враховують сучасні виклики та специфіку освітнього середовища. Передусім це стосується професійної підготовки, що включає глибокі знання у галузі права, педагогіки, психології та технологій безпеки. Зокрема, основними орієнтирами для відбору є Закон України «Про освіту», який передбачає створення безпечного освітнього середовища, а також положення Закону України «Про Національну поліцію», який визначає функції поліції у захисті громадського порядку, що включає забезпечення безпеки в навчальних закладах [2].

Кандидати повинні мати відповідну освіту в галузях права чи безпеки, бажано зі спеціалізацією у сфері роботи з дітьми та молоддю. Досвід роботи в правоохоронних органах, збройних силах або інших структурах безпеки є вагомим перевагою, оскільки він надає практичні знання і навички, необхідні для виконання завдань в умовах загроз. Як зазначає Олександр Бандурка, для ефективного виконання обов'язків офіцери повинні володіти здатністю приймати оперативні рішення та демонструвати високий рівень професіоналізму в кризових ситуаціях. Окрім базових технічних знань, сучасні офіцери освітньої безпеки повинні мати розвинені «м'які навички» (soft skills), зокрема комунікаційні здібності, уміння працювати в команді, вирішувати конфлікти та знаходити спільну мову з різними групами населення. Це набуває особливої важливості в контексті взаємодії з учнями, їхніми батьками та педагогічним персоналом. Олександр Музичук наголошує, що офіцери мають демонструвати високий рівень емоційної стійкості, здатність підтримувати баланс навіть у найскладніших ситуаціях, а також проявляти етичність у своїй діяльності. Важливою складовою є готовність офіцерів до постійного професійного розвитку. Це передбачає участь у тренінгах, навчальних курсах, що охоплюють нові виклики, такі як кібербезпека, протидія інформаційним загрозам і кібербулінгу, а також використання інноваційних технологій для моніторингу ризиків [3]. Відповідно до Концепції

забезпечення національної безпеки України, навчання має орієнтуватися на підготовку до реагування на загрози гібридного характеру, які включають не лише фізичну, але й інформаційну та психологічну складові [4]. Особливе значення має інтеграція норм міжнародного права і практик у сфері освітньої безпеки. Наприклад, рекомендації ЮНЕСКО щодо забезпечення безпеки освітніх установ передбачають запровадження систематичних підходів до моніторингу та аналізу ризиків, організації міжвідомчої співпраці та впровадження програм підготовки, які поєднують теоретичні знання з практичними навичками. Ці підходи мають враховувати національні особливості й орієнтуватися на формування адаптивних моделей безпеки.

Ми вважаємо, що сучасні вимоги до підбору офіцерів освітньої безпеки вимагають комплексного підходу, що включає професійну підготовку, розвиток м'яких навичок, досвід роботи у сфері безпеки та постійне навчання. Це дозволить забезпечити високий рівень компетенцій, необхідних для захисту освітнього середовища від сучасних загроз і створення умов для безпечного навчання та виховання молоді.

Підготовка офіцерів для служби освітньої безпеки в Україні стикається з низкою серйозних викликів, які вимагають системного підходу та масштабних змін у існуючій системі навчання і професійного розвитку. Однією з ключових проблем є недостатня інтеграція спеціалізованих програм підготовки у загальну систему освіти і професійного навчання [5]. Чинні програми часто базуються на застарілих підходах, які не враховують динамічних змін у суспільстві, швидкого розвитку нових видів загроз, таких як кібербулінг, інформаційні маніпуляції, поширення насильства та терористичних актів у навчальних закладах. Це призводить до того, що випускники таких програм не завжди здатні ефективно виконувати свої обов'язки у реальних умовах. Другою значною проблемою є обмежене фінансування та нестача ресурсів для організації якісного навчального процесу. Відсутність сучасного обладнання, тренажерів, інтерактивних платформ і симуляційних програм значно ускладнює підготовку офіцерів. Навчальні заклади, які займаються підготовкою таких кадрів, часто працюють в умовах дефіциту матеріально-технічної бази, що знижує якість практичної підготовки [6]. Наприклад, у багатьох випадках відсутні сучасні технології для моделювання кризових ситуацій, які могли б забезпечити реалістичне відтворення можливих загроз у навчальних закладах. Окрему проблему стано-

вить брак координації та співпраці між різними інституціями, які повинні брати участь у забезпеченні освітньої безпеки. Зокрема, відсутність чітко визначених протоколів взаємодії між закладами освіти, Національною поліцією, місцевими органами влади та громадськими організаціями значно ускладнює ефективне реагування на надзвичайні ситуації. В умовах, коли загрози мають мультидисциплінарний характер, недостатня міжвідомча співпраця стає серйозною перешкодою для ефективного виконання завдань. Ще одним викликом є недостатня увага до розвитку практичних навичок у процесі підготовки офіцерів. Навчання часто має теоретичний характер і не забезпечує достатньої кількості практичних занять, які дозволяють відпрацьовувати реальні сценарії загроз. Водночас сучасні загрози вимагають від офіцерів освітньої безпеки високої готовності до оперативного реагування, гнучкості в прийнятті рішень і здатності працювати в стресових умовах [7]. Важливим аспектом є також недостатня увага до формування «м'яких навичок», таких як комунікація, управління конфліктами, емоційна стійкість, які є критично важливими у роботі з учасниками освітнього процесу. Офіцери повинні вміти налагоджувати довірливі стосунки з дітьми, молоддю, педагогами та батьками, але ця складова підготовки часто залишається поза увагою. Крім того, сучасні виклики потребують врахування міжнародного досвіду у сфері підготовки кадрів для забезпечення освітньої безпеки. В Україні поки що недостатньо інтегровані кращі практики, що застосовуються в інших країнах, зокрема в Європейському Союзі, де існують чіткі стандарти та підходи до підготовки фахівців з безпеки в освітніх установах. Адаптація цих підходів до українських реалій могла б стати важливим кроком на шляху до вдосконалення підготовки офіцерів.

На наше переконання, вирішення цих викликів потребує комплексного підходу, який включатиме оновлення освітніх стандартів, розширення матеріально-технічної бази, налагодження міжвідомчої співпраці, інтеграцію міжнародного досвіду та посилення акценту на практичні й комунікаційні аспекти підготовки офіцерів. Це забезпечить більш високий рівень компетенцій фахівців, відповідальних за безпеку освітнього середовища, що є важливою умовою для створення стабільного та безпечного простору для навчання і виховання.

Висновки. Викладене дає підстави констатувати, що підбір та підготовка офіцерів для служби освітньої безпеки є одним із найважливіших напрямів забезпечення національної без-

пеки України в освітньому середовищі. Ця сфера потребує системного вдосконалення, спрямованого на формування висококваліфікованих кадрів, здатних ефективно реагувати на сучасні виклики, пов'язані з фізичними, інформаційними та кіберзагрозами. Успішна реалізація цього завдання можлива лише за умови комплексного підходу, який об'єднує оновлення стандартів професійної підготовки, впровадження інноваційних методик навчання, інтеграцію міжнародного досвіду та розвиток практичних навичок у кандидатів на посади офіцерів освітньої безпеки. Окрему увагу слід приділити вдосконаленню критеріїв відбору кандидатів, враховуючи необхідність наявності не лише професійних знань, а й розвинених комунікаційних здібностей, емоційної стійкості, здатності до швидкого прийняття рішень у кризових ситуаціях та вміння працювати в умовах підвищеної відповідальності. Формування таких компетенцій потребує впровадження спеціалізованих тренінгів, симуляційних програм та інтерактивних методик, які максимально наближають навчання до реальних умов роботи. Невід'ємною частиною розвитку системи підготовки є розбудова міжвідомчої співпраці, що забезпечить ефективну координацію дій між освітніми закладами, правоохоронними органами, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями. Чітко визначені протоколи взаємодії та спільні навчальні програми сприятимуть підвищенню рівня реагування на потенційні загрози та забезпечуватимуть стабільність у навчальному середовищі. Важливим напрямом є також модернізація матеріально-технічної бази установ, що готують офіцерів освітньої безпеки. Впровадження сучасних інформаційних технологій, зокрема систем моніторингу та аналізу ризиків, тренажерів і цифрових платформ, стане важливим елементом підвищення якості підготовки кадрів. Такі інвестиції є необхідними для створення умов, які дозволять випускникам програм навчання відповідати вимогам сучасного освітнього середовища. Не менш важливим аспектом є активна участь держави у підтримці цього напрямку, включаючи фінансування, розробку нормативно-правових документів, а також популяризацію значення освітньої безпеки серед населення. Лише за умови всебічної підтримки з боку держави можливо створити систему підготовки офіцерів, яка відповідатиме високим міжнародним стандартам. Таким чином, реалізація запропонованих підходів дозволить сформувати ефективну модель забезпечення освітньої безпеки, сприятиме підвищенню стабільності та гармонії в навчальних закладах

і забезпечить безпечні умови для розвитку підрос- альним, але й стратегічно важливим для побудови таючого покоління. Це завдання є не лише акту- сильної та безпечної держави.

REFERENCES:

1. Valeiev, R. G. (2024). The role of the police in ensuring a safe educational environment under martial law. *International and National Security: Theoretical and Applied Aspects, Dnipro: Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 400–403.
2. Hlushkova, D. V. (2024). Activities of the National Police in ensuring children's rights under martial law in Ukraine. *Problems of Modern Policing, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Vinnytsia: Kharkiv National University of Internal Affairs*, 83–85.
3. Dzhafarova, O. V., & Zinchenko, D. A. (2023). Development of general measures to protect children's rights during military aggression considering the issue of bullying. *Protection of Children's Rights During Military Aggression, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Odesa: Odesa State University of Internal Affairs, Publishing House "Yurydyka"*, 68–71.
4. Lysenko, D. V. (2024). Children's rights and freedoms in Ukraine at the present stage: Historical and legal aspect. *Current Problems of Modern Science in Research of Young Scientists, Cadets, and Students, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Kharkiv: Kharkiv National University of Internal Affairs*, 139–142.
5. Makarova, O. P. (2023). Emotional state of police officers during military aggression in Ukraine. *Socio-Psychological Support of the Activities of Ukraine's Security and Defense Forces, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Kharkiv: National Academy of the National Guard of Ukraine*, 78–81.
6. Pohorilets, O. O. (2024). Implementation of the administrative and legal status of the National Police units to ensure safety in the educational environment. *Knowledge, Education, Law, Management*, (2)62, 114–120. <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.2.17>
7. Protsenko, I. O. (2024). The role of police units "Educational Security Service" in creating a safe educational environment for participants in the educational process. *Problems of Modern Policing, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Vinnytsia: Kharkiv National University of Internal Affairs*, 161–162.